

Mnenje na lastno pobudo Odbora regij – Gozdarska politika: Podnebni cilji 20/20/20

(2010/C 141/09)

ODBOR REGIJ

- pozdravlja vrsto ukrepov in političnih pobud EU, ki države članice zavezujejo, naj svoje nacionalne gozdarske politike uskladijo s cilji EU;
- poudarja, da gozdarski in lesarski sektor ponujata velike možnosti za uresničitev podnebnih ciljev EU za leto 2020 in da bi bilo treba podrobneje proučiti, ali bi pobude na tem področju lahko podprli s prihodki sistema za trgovanje z emisijami;
- poudarja pomen spodbujanja večnamenskega gozdarstva;
- pozdravlja pobude EU za zaježitev krčenja in propadanja gozdov; opozarja, da delež v EU pridobljene biomase predstavljajo dračje in listje ali iglice, ki vsebujejo skoraj 90 % elementov v sledovih, ki jih rastline absorbirajo v procesu asimilacije in nastajanja lesa. To bi lahko zemljo izčrpalo;
- v celoti podpira spodbujanje uporabe lesa in lesnih izdelkov, ki izvirajo iz gozdov, s katerimi se gospodari trajnostno, zlasti na področju virov energije in surovin; poziva, naj se na različnih ravneh odločanja preuči možnost določitve datuma za uvedbo obveznega certificiranja v Evropski uniji;
- priporoča podporo regijam, ki izvajajo trajnostno gozdarsko politiko, namenjeno blaženju podnebnih sprememb: spodbude za podjetja v obliki davčnih olajšav, subvencije za inovacije, preferenčne pogodbe za prodajo gozdnih proizvodov, strokovno in tehnično pomoč ter subvencije za varstvo okolja;

Poročevalec: g. Adam BANASZAK (PL/UEN-EA), član regionalne skupščine Kujavsko-Pomorjansko

I. POLITIČNA PRIPOROČILA

ODBOR REGIJ

Glavna priporočila

1. ugotavlja, da lahko gozdovi, ki imajo več kot polovico ogljika na svetu vezanega v svoji biomas, zavirajo podnebne spremembe, zato krčenje in propadanje gozdov predstavljata resno grožnjo za okolje in podnebje. Trajnostna gozdarska politika je torej nujna;

2. meni, da imajo naravni ekosistemi občutljivo ravnovesje ter da je raznolikost rastlinskih in živalskih vrst temeljnega pomena za naše zdravje in blaginjo. Domači/naravni gozdovi so pomembni habitati in z njimi je treba upravljati v skladu z gozdarskimi in regionalnimi zakoni. Države članice in regije bi morale zato imeti možnost, da se odločajo proti sajenju gensko spremenjenih drevesnih in rastlinskih vrst;

3. pozdravlja, da Komisija spodbuja uporabo gozdne biomase za pridobivanje energije, ter da to dejavnost podpira Stalni odbor za gozdarstvo. Zato se je, četudi v premajhni meri, povečal delež energije, pridobljene iz tega obnovljivega vira energije. Odbor hkrati opozarja, da pomemben delež v EU pridobljene biomase predstavljajo dračje in listje ali iglice, ki vsebujejo skoraj 90 % elementov v sledovih, ki jih rastline absorbirajo v procesu asimilacije in nastajanja lesa. Prevelik delež lahko povzroči osiromašenje teh biotopov. To je treba upoštevati tudi pri izbiri metod pridobivanja lesa. Na kritičnih območjih, ki imajo že zdaj malo hranil, bi morale veje in vrhovi dreves ostati na kraju sečnje oziroma v gozdu;

4. poudarja, da gozdarski in lesni sektor ponujata velike možnosti za uresničitev podnebnih ciljev EU za leto 2020. Te je treba še popolnoma izkoristiti, predvsem možnosti za znatno povečanje deleža gozdne biomase kot surovine in materiala za pridobivanje energije (vključno z nasadi hitro rastočih dreves). Ugotavlja, da uporaba lesa kot surovine in energetskega vira pomaga delovati proti podnebnim spremembam, ker prispeva k shranjevanju ogljika (shranjevanje v lesu), prihrankom energije – pri proizvodnji v primerjavi z drugimi gradbenimi materiali, prihrankom energije za ogrevanje pozimi in hlajenje poleti (lesni izolacijski materiali) – ter koristno nadomešča fosilna goriva pri pridobivanju toplote in električne energije (lesna goriva, rekuperacija energije iz lesnih odpadkov). Podrobneje bi morali proučiti, ali bi te in druge pobude lahko podprli s prihodki sistema za trgovanje z emisijami;

5. meni, da je gozdarstvu načrtno treba dati nov zagon za okrepitev proizvodnje industrijskega lesa, kar bi hkrati povečalo izkoriščanje lesa za proizvodnjo energije;

6. ugotavlja pomanjkanje skupne gozdarske politike in meni, da je Evropska komisija s sprejetjem akcijskega načrta EU za gozdove za obdobje 2007–2011 naredila korak v pravo smer. Vendar priporoča, naj se medsektorske dejavnosti Evropske komisije na področju gozdarstva nemudoma vgradijo v ustrezen pravni in strukturni okvir, da bi omogočili usklajeno ukrepanje na tem področju po letu 2011. Poleg opredelitve akcijskega načrta za prihodnja leta bi lahko tudi ustanovili organ EU za usklajevanje na področju gozdarske politike;

7. podpira zagotavljanje informacij in programov usposabljanja za lastnike gozdov o priložnostih, ki jih ponuja gospodarjenje z gozdovi v skladu z načeli trajnostnega razvoja in ki torej upošteva tako varstvo biotske raznovrstnosti kot gojenje hitro rastočih vrst dreves za energetske namene; priporoča, naj se lastnike gozdov pri tem obsežno podpre, tako s svetovanjem kot finančno;

8. podpira znanstvene raziskave in pobude za razvoj sodobnih tehnologij sečnje in pridobivanja lesa z manjšim vplivom na okolje kot pri uporabi tradicionalnih metod (vključno z zasaditvijo dreves za pridobivanje energije) ter tehnologij, ki spodbujajo trajnostni razvoj, hkrati pa znižujejo stroške upravljanja;

9. pozdravlja in ceni prednosti obstoječih prostovoljnih sistemov certificiranja in podpira njihovo ohranitev, vendar priporoča, da ga obširno podprejo drugi ukrepi, tudi finančni instrumenti. Certificiranje bi lahko pozneje služilo tudi kot instrument za zaježitev pretoka nezakonitega lesa in lesnih proizvodov. Predlaga, naj bo to del širših prizadevanj za certificiranje na svetovni ravni. Priporoča, da v skladu s pobudami, kot je FLEGT (akcijski načrt o uveljavitvi zakonodaje, upravljanja in trgovanja na področju gozdov), uvoz ali lastništvo lesa, ki je bil nezakonito proizveden v tretjih državah, postaneta nezakonita. Hkrati poudarja, da se pravni in gospodarski pogoji certificiranja in širitve mreže Natura 2000 zelo razlikujejo med državami članicami in regijami; poudarja tudi, da certificiranje lesnih proizvodov ne podpira vedno najboljše splošnih ciljev upravljanja zavarovanih območij. Zato priporoča, naj se te razlike in zahteve upoštevajo v skladu z načeloma subsidiarnosti in sorazmernosti;

10. poudarja pomen spodbujanja večnamenskega gozdarstva, ki poleg svojih osnovnih nalog v zvezi s pridobivanjem lesa obsega tudi druge dejavnosti posebnega pomena za gozdarstvo in gospodarstvo, na primer turizem, naloge v okviru socialne varnosti, varovanja in rekreacije, lov, nabiranje gozdnih sadežev in pridobivanje drugih gozdnih proizvodov (smola, lubje, pluta itd.). Gospodarski pomen teh neproizvodnih dejavnosti je mogoče okrepiti, hkrati pa povečati biološko raznovrstnost naravnih življenjskih prostorov, kar pozitivno vpliva na razvoj podeželja;

11. opozarja, da morajo lokalne in regionalne oblasti sodelovati pri odločanju o gozdarski politiki EU.

Najučinkovitejše metode izkoriščanja biomase v energetske namene

ODBOR REGIJ

12. priporoča, da se na ravni EU znatno poveča podpora za zasaditev hitro rastočih dreves v energetske namene, gojenih v skladu z okoljsko trajnostnimi metodami, kar bi ustvarilo dodatni trg dela ter tako prispevalo k oživitvi podeželja, lahko pa je tudi dejavnik pri gospodarskem razvoju mikoregij;

13. ob upoštevanju podnebnih ciljev 20/20/20 poudarja, da bi vse države članice morale vsestransko sodelovati pri uporabi biomase za pridobivanje energije, da bi dosegli ciljni delež energije, proizvedene iz obnovljivih virov, v celotni proizvodnji energije; vendar izpostavlja, da bi moral biti razvoj lesa za proizvodnjo energije tudi skrb regij, tako z vidika ponudbe goriva (specifično upravljanje gozdov v skladu z značilnostmi območja) kot povpraševanja (spodbujanje lokalnega trga za les kot gorivo s strani javnih in zasebnih lokalnih akterjev);

14. poziva k nadaljnjemu spodbujanju uporabe gozdne biomase za pridobivanje energije, delovanje na tem področju pa naj podpre Stalni odbor za gozdarstvo. Vendar priporoča sprejetje ukrepov za omejitev deleža pridobljene biomase, ki jo predstavljajo dračje in listje ali iglice;

15. poudarja, da bo zanimanje za pridobivanje in uporabo energije iz lesne biomase odvisno od gospodarskih razmer v državah članicah, med drugim od obdavčitve, od višine subvencij za spodbujanje uporabe goriva, pridobljenega iz lesa, ter od tega, na kaj se bo takšna podpora osredotočila. Podpora bo prispevala k hitrejšemu razvoju podeželja ter trajnostnemu razvoju naravnega okolja v teh regijah. Odbor regij poziva države članice, da pri davčnih politikah ne zapostavljajo biogoriv v primerjavi s fosilnimi gorivi.

Priporočena področja ukrepanja iz akcijskega načrta 2007–2011

ODBOR REGIJ

16. pozdravlja pobude EU za zaježitev krčenja in propadanja gozdov, s katerimi bi zavrli podnebne spremembe in izgubo območij, na katerih poteka vezava ogljikovega dioksida;

17. z zadovoljstvom opaža učinke programa spremljanja, oblikovanega za ohranjanje gozdov, saj dobro ohranjeni gozdovi lahko zagotovijo večjo absorpcijo toplogrednih plinov ter stabilno podnebje;

18. opozarja na vse boljše metode gospodarjenja z gozdovi v več državah članicah, kjer v skladu s pravili certificiranja in mreže Natura 2000 načrtno odstranijo odmrle organske snovi in jih uporabijo za biomaso, s čimer pomagajo preprečiti gozdne požare. Pri tem so ustrezno upoštevana načela trajnostnega gospodarstva in večnamenske narave gozdnih območij;

19. pozdravlja vrsto ukrepov in političnih pobud EU, ki države članice zavezujejo, naj svoje nacionalne gozdarske politike uskladijo s cilji EU;

20. priporoča, da se v okviru politike razvoja podeželja povečajo sredstva za vzdrževanje in izboljšanje sedanjih gozdnih površin, za ponovno pogozdovanje kmetijskih zemljišč ter za vzdrževanje s tem povezanih kultur, saj se bo z večjimi gozdnimi površinami povečala absorpcija CO₂, kar bo pozitivno vplivalo na podnebje; v zvezi s tem poudarja, da mora biti ta pomoč povezana z zagotovitvijo, da to ne vodi do poslabšanja biotske raznovrstnosti;

21. ugotavlja, da gozdni požari v nekaterih državah in regijah EU predstavljajo največjo grožnjo za ohranitev gozdnih ekosistemov (tj. gozda in grmičevja). Ti požari so posledica neugodnih vremenskih razmer, pa tudi prekomernega kopičenja vnetljivih materialov na gozdnih površinah, ki so zaradi nizke donosnosti neizkoriščene ali zapuščene. Tako so požari bolj intenzivni in siloviti in jih je izredno težko pogasiti. Treba je spodbujati in podpirati preventivno gozdarstvo, da bi z ukrepi za zmanjšanje in spremembo vnetljivega rastlinskega materiala ter za postavitve in vzdrževanje protipožarnih posek gozdne površine postale odpornejše na širjenje požarov. Ostanke biomase, pridobljene s temi dejavnostmi, bi morali uporabiti za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov in tako zmanjšati emisije CO₂;

22. meni, da bi bilo na podlagi dosedanjih izkušenj s spremljanjem škode, ki jo povzročajo gozdni požari, škodljive žuželke in glivice ter poplave, ki vplivajo na stanje in zdravje gozdov, države članice treba spodbujati, naj nadaljujejo z razvojem sistema za spremljanje gozdov;

23. priporoča podporo državam članicam in regijam, ki izvajajo trajnostno gozdarsko politiko, namenjeno blaženju podnebnih sprememb. Prednost bi bilo treba namenjati nacionalnim, regionalnim in lokalnim pobudam, ki uvajajo spodbude za podjetja v obliki davčnih olajšav, subvencij za inovacije in preferenčnih pogodb za prodajo trajnostno proizvedenih gozdnih izdelkov, strokovno in tehnično pomoč ter subvencije za varstvo okolja;

24. priporoča celovito spodbujanje lesnih izdelkov, kar zagotavlja dolgoročno vezavo ogljika, ki ga drevesa vsrkajo v procesu asimilacije CO₂, zlasti v gradbeništvu;

25. potrjuje že omenjeno potrebo po dobro usklajenem, večsektorskem pristopu politike na lokalni, regionalni, nacionalni, evropski in mednarodni ravni, ki bo ustrezno upošteval svetovne razmere, zagotavljal resnično trajnostno gospodarjenje z gozdnimi viri in vključeval strategije za blaženje podnebnih sprememb z ustreznimi prilagoditvenimi ukrepi. Zato poziva, naj si EU v mednarodni skupnosti še bolj prizadeva za vodilno vlogo. Države članice spodbuja v prizadevanjih za izpolnjevanje njihovih obveznosti za blaženje podnebnih sprememb v okviru Okvirne konvencije ZN o spremembi podnebja (UNFCCC) in Kjotskega protokola ter podpira prilagajanje posledicam podnebnih sprememb (ključni ukrep 6 akcijskega načrta EU za gozdove 2007–2011). Izraža zadovoljstvo, da Evropska komisija predlaga oblikovanje „svetovnega mehanizma za ogljik v gozdu“ v okviru UNFCCC, ki temelji na sistemu stalnega financiranja, pa tudi, da se pomemben del izkupička z dražb kvot v okviru sistema EU za trgovanje z emisijami nameni boju proti krčenju in propadanju gozdov v državah v razvoju;

26. opozarja na potrebo po nadaljnji podpori gozdarski politiki, saj je to zlasti glede na velik obseg gozdnih površin (v Evropi skoraj 35 % vsega ozemlja) neposredno povezano s ciljem izboljšanja energetske učinkovitosti za 20 % do leta 2020 in z zmanjšanjem emisij CO₂. Da bi dosegli energetsko učinkovitost, moramo podpreti uporabo biomase za proizvodnjo toplotne energije in ne za proizvodnjo električne energije. Prizadevati si moramo, da bi se pri splošnih energetskih ocenah taka uporaba upoštevala kot najučinkovitejša uporaba biomase;

27. opozarja, da so potrebni nadaljnji ukrepi za zaježitev povečevanja števila škodljivih biotskih in abiotskih dejavnikov – vključno z dejavniki antropogene narave – v

gozdovih, kot je predvideno v akcijskem načrtu za gozdove za obdobje 2007–2011;

28. ugotavlja, da obstaja vrsta dobrih rešitev, ki jih je uvedla EU in jih je treba razvijati naprej; vanje bi bilo treba z razširitev razprave vključiti nove zamisli strokovnjakov iz različnih držav, zlasti iz držav z dobro razvitim gozdarstvom, ter predstavnikov lokalnih in regionalnih oblasti iz območij, kjer je ta sektor zelo pomemben;

29. priznava pomembno vlogo Ministrske konference o varstvu gozdov v Evropi v zvezi s prepoznavanjem gozdarskih vprašanj v vsej Evropi, vključno z EU, in obveščanjem o njih, ter priporoča tesnejše sodelovanje s tem organom;

30. priporoča, da se začne z vključevanjem medsektorskih dejavnosti Evropske komisije na področju gozdarstva v primeren pravni in strukturni okvir, da se tako omogoči usklajeno ukrepanje na področju evropske gozdarske politike, kar bo ključnega pomena po izteku akcijskega načrta za obdobje 2007–2011;

31. priporoča, da se zaradi medsektorskih vidikov gozdarstva začne vzpostavljati posebno telo za gozdarsko politiko EU, opremljeno s potrebnimi finančnimi instrumenti.

Uresničevanje zastavljenih ciljev prek izobraževanja

ODBOR REGIJ

32. podpira izobraževalne in informativne dejavnosti na področju varstva okolja, vendar ugotavlja, da rezultati ozaveščanja javnosti o koristih trajnostnega gospodarjenja z gozdovi še vedno niso zadostni, kar vodi do tega, da evropska družba ne pozna v polni meri njegove koristi za razvoj podeželja;

33. priporoča okrepitev podpore za programe izobraževanja in obveščanja – še posebej za lastnike gozdov in upravitelje gozdov – o trajnostnem gozdarstvu in o možnem prispevku gozdne biomase k doseganju podnebnih ciljev 20/20/20.

Znanstvena podpora kot osnovni pogoj za uresničevanje zastavljenih ciljev

ODBOR REGIJ

34. meni, da sta znanost in gozdarstvo temeljnega pomena za prilagajanje podnebnim spremembam, saj lahko povzročita spremembe postopkov in metod, ki so neposredno povezani z gojenjem gozdov, in sicer z izbiro ustreznih drevesnih vrst za določeno lokacijo in obnovo takšnih vrst gozdov, ki zagotavljajo boljšo prilagodljivost podnebnim spremembam; tako je zlasti mogoče pomembno vplivati na varovalno vlogo gorskih gozdov pred naravnimi nevarnostmi;

35. podpira pobude na področju znanosti in raziskav za proučevanje energetskega potenciala in načinov gojenja nekaterih vrst dreves, njihove prilagodljivosti različnim vremenskim in geografskim razmeram ter genetskih izboljšav, s katerimi bi lahko dosegli večji prirast gozdne biomase, tako za proizvodnjo industrijskega lesa kot za pridobivanje energije, s čimer bi povečali delež lesne mase za ta dva namena, obenem pa je treba sistematično raziskati in oceniti tudi ekološke vplive;

Certificiranje kot del trajnostnega gozdarstva

ODBOR REGIJ

36. v celoti podpira spodbujanje uporabe lesa in lesnih izdelkov, ki izvirajo iz gozdov, s katerimi se gospodari trajnostno, zlasti na področju virov energije in surovin; podpira tudi certificiranje, ki zagotavlja ustrezno gospodarjenje z gozdnimi površinami in preprečuje, da bi na trg prihajal les neznanega izvora, poudarja pa tudi vlogo, ki bi jo pri gospodarjenju lahko imele lokalne in regionalne oblasti;

37. podpira prizadevanja za enotno certificiranje lesa in lesnih izdelkov, na primer pobudo FLEGT (če temelji na sedanjih sistemih certificiranja PEFC ali FSC) za boj proti nezakoniti sečnji in vse druge pobude za sklenitev sporazuma o boju proti takim dejavnostim; to je lahko – skupaj z ukrepi, ki namenjajo prednost izdelkom certificiranih podjetij – učinkovit način za omejevanje uvoza lesa in lesnih izdelkov nezakonitega izvora;

38. vztraja, da se na različnih ravneh odločanja preveri možnost določitve datuma za uvedbo obveznega certificiranja v vsej EU.

Gospodarske dejavnosti v zvezi z biološko raznovrstnostjo gozdov in njihovo večnamenskostjo

ODBOR REGIJ

39. ugotavlja, da večja biotska raznovrstnost krepi odpornost gozdov, kar omogoča veliko večje izkoriščanje možnosti teh habitatov, zato je pomembno namenjati prednost takšnim ukrepom (za povečanje biotske raznovrstnosti), pri tem pa upoštevati večnamenskost gozdov in njihov trajnostni razvoj. Zato predlaga, da se novi nasadi upravljajo po načelih biološkega gozdarstva, da se varujejo tla, rastlinstvo in živalstvo;

40. poudarja, da gozdovi zavirajo podnebne spremembe, med drugim z večnamenskim upravljanjem, saj v svoji biomasi vežejo 77 % vsega svetovnega ogljikovega dioksida in imajo ključno vlogo v globalnem krogotoku ogljikovega dioksida, uravnavajo biološke cikle, poleg tega pa varujejo tla in vodo; zato jim je treba namenjati posebno pozornost, saj sicer ne bo mogoče doseči nobenega okoljskega cilja.

41. poziva države članice in Evropsko unijo kot celoto, naj izkoristijo mednarodno leto gozdov 2011 kot priložnost za velik preskok v gozdarskem in lesarskem sektorju.

V Bruslju, 4. decembra 2009

*Predsednik
Odbora regij*

Luc VAN DEN BRANDE